

на седлото. Имало и специални калъфи за боздугани./Колиас 2012:210/.

От Византия боздуганите преминават и във въоръжението на българската войска. Има няколко опита за класификация на боздугани от българското средновековие /Йотов 2004:108, Парушев 1998:67/. Тя се затруднява от това, че голяма част от тях са случайни находки и по-рядко произхождат от археологически проучвания. /Обр.2/

Целта на настоящото съобщение е да прибави нови археологически находки на това средновековно оръжие за близък бой, към вече известните.

Най-рано във фонда на ИМ Севлиево постъпва добре запазен железен боздуган с Инв. № 605 / обр.1/ и тегло 370 гр. Произхожда от околностите на с. Енев рът. Изработен е чрез отливане. Тялото му е с бъчвовидна форма. По най-издадената част са разположени 15 ниско релефни шипа с форма на издължен ромб. Височината на находката е 4 см, в най-широката част 6 см. Има цилиндрична втулка с диам. в двата края 3 см. /Обр.3/

Вторият боздуган, на който ще спрем вниманието си /обр.2/, е с инв. № 707. Отлят от бронз, тегло 174 гр. Намерен е в близост до първия. Той е от групата на т.нар. звездовидни боздугани. Има цилиндрично тяло. Централно са разположени четири пирамидални шипа със затыпени върхове. От двете страни, шахматно на тях, са разположени триъгълни шипове. Диам.на отвора за дръжката - 3 см. Височина 4 см, в най-широката част 5.5 см. Втулката е оформена по страните на самото тяло.

Паметникът намира преки паралели с бронзови звездовидни боздугани от Айтоско /Парушев1998 : 67/, с два от крепостта до с. Китен /Кузов 2000: 183, още един с неизвестно местонахождение също от фонда на варненския музей /Кузов 2000 : 183/.

Кирпичников датира дванадесет шипните бронзови боздугани в края на XII и първа половина на XIII в. /Кирпичников 1966: 48/. Заради малките им размери Парушев приема по-ранна датировка X–XI в. и ги счита за първообрази на по-големите такива /Парушев 1998:67/. Според Йотов тяхната датировка е с горна граница краят на XII в. /Йотов 2004:109/. Това е най-използваният тип боздуган в периода XI – XIV в. По-широко разпространени са тези от желязо, докато бронзовите се срещат по-рядко. /Рабовянов 2010: 187/. Боздугани с шипове са изобразени и на миниатюрите от Мадридския препис на съчинението на Скилица, който датира от началото на XII в.

Както стана ясно, тези два паметника /обр.2 и обр.3/ са намерени в близост един от друг. Те най-вероятно са свързани с близката ранновизантийска и